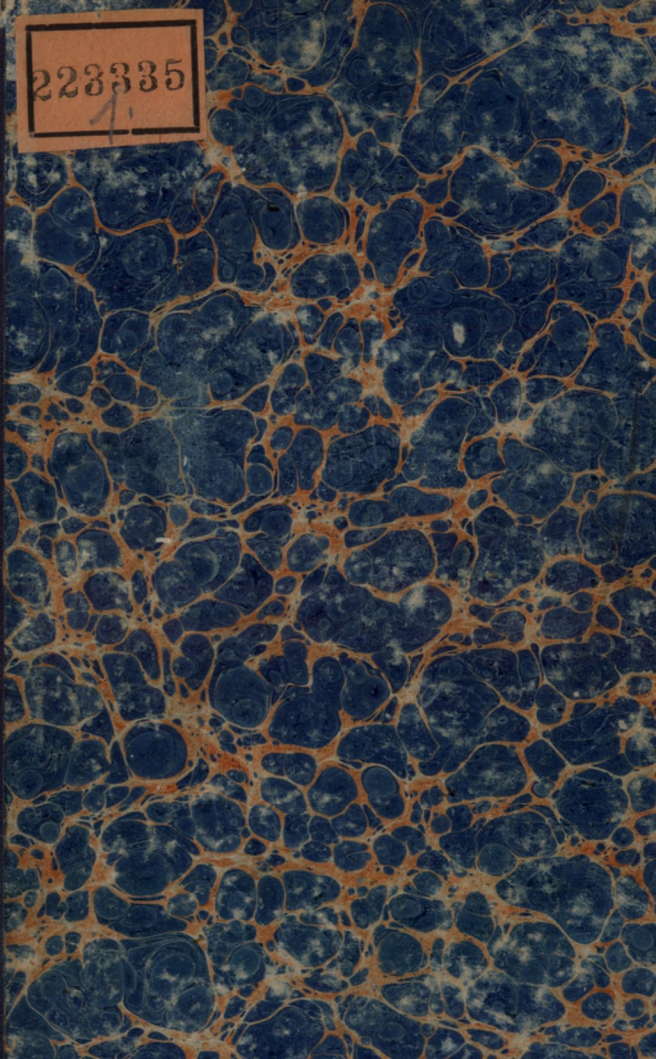
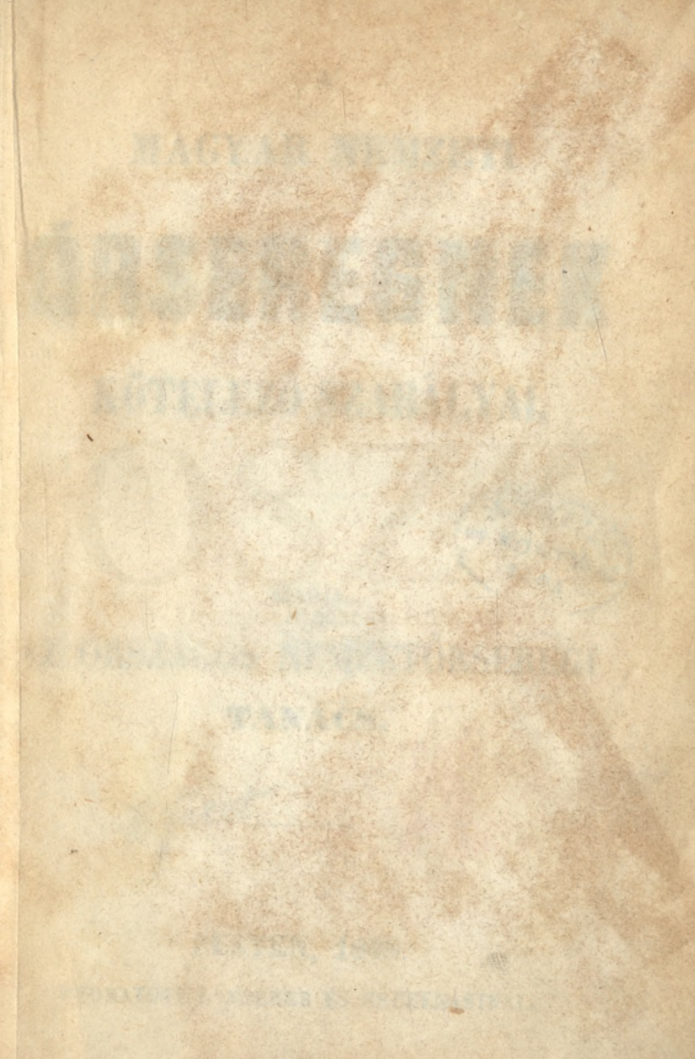

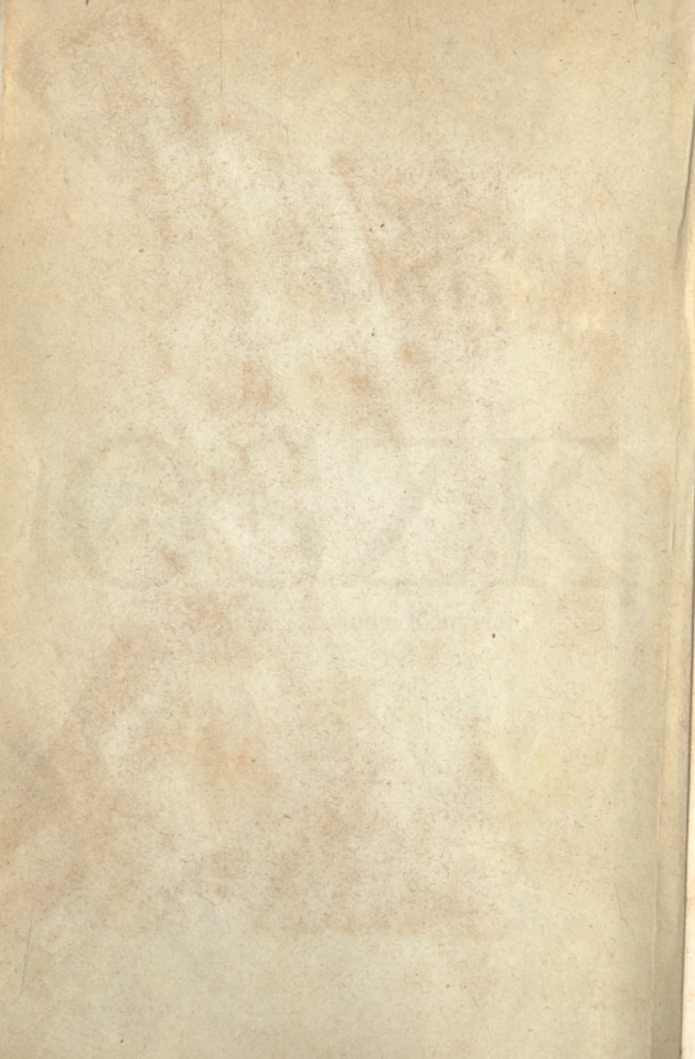
223335

4

1076

A'

MAGYAR NEMZETI

ŐRSEREGNEK

KÖTELEZŐ SZABÁLYAI.

—————
KIADJA

AZ ORSZÁGOS NEMZETŐRSEREGI
TANÁCS.

I. füzet

TAL
A

PESTEN, 1848.

NYOMATOTT LANDERER ÉS HECKENASINÁL.

MAGYAR NEMZETI

ÖRSZEREGNEK

KÖTELENO SZABÁLYAI.

223.335

Bevezetés.

I. FÜZET.

◁ A' NEMZETI ŐRSEREG' KÖTELESSÉGEI ÉS SZOLGÁLAT-SZABÁLYAI. ▷

I. FÜZET.

A. NEMZETI ÖRSZEREC, KÖTÉLYSÉGHI ÉS
SZOLGÁLAT-SZABÁLYAI.

Bevezetés.

◁Az 1848. XII. törvénycikk' értelmében rendezett nemzeti örsereg' jelen szabályai magokban foglalják az örsereg' alkotásának, szerkezetének rendszerét, a' tisztségek' 's hivatalok' kötelelességeit, és a' szolgálat' minden nemeire vonatkozó utasításokat. — Ezen szabályok a' fenemlített, legfelsőbb helyen szentesített törvénycikk' tartalmán alapulnak, azért mind az egész nemzetörségre, mint törvényesen felfegyverzett testületre, mind annak egyes tagjaira nézve, — legyenek bár azok törvényszerinti kötelezettek, vagy önkénytesek — kötelező erővel birnak, 's azoknak áthágóit vagy megsértőit a' külön fegyelmi szabályokban meghatározott fenytékek sújtandják. ▷

I. Fejezet.

A' nemzeti őrsereg' czélja és hivatása általánosán.

A' nemzeti őrsereg' czélja és hivatása a' közös hazafiui kötelességeken alapszik, azoknak legkitünőbbike a' hon' védelme és a' belbátorság' fentartása; mivel pedig a' fegyveres erő mindig csak engedelmeskedő testület, azért a' nemzeti őrseregnek is csak akkor szabad fegyveresen föllépni, midőn a' törvényes végrehajtó hatalomtól vagy illetőleg helyhatóságoktól fegyverbe szólittatik. Oly esetekben az őrseregnek kötelessége a' szigorú engedelmesség. Az előjáróság felelős a' kiadott parancsokért.

A' hon' védelme föltételezi a' háborús állapotot, a' belbátorság' fentartása ellenben közös háborús és békes időben is.

A' körülmények határozandják meg a' nemzeti őrsereg honvédelmet tárgyazó kötelességeit, úgy szinte az ország háborús állapotjában a' belbátorság' fentartását érdeklő hivatalát. Egyébiránt kötelessége a' nemzeti őrseregnek ugyanazon helységben, mellyben lakik, vagy annak határán kívül, — ha a' törvényczikk 22. §a értelmében felszólittatnék,

a' netalán felbomlott rend' helyreállítására, — más helységben is, a' közbátorság és rend' fentartása; ez pedig őrszolgálat, czirkálat (örjárattal) és karhatalommal föllépéssel hajtatik végbe. Mind ezen esetekbeni czél-szerű eljárásra, mennyiben jelen szabályok ki-merítő utasítást nem adhatnának, a' körülmé-nyekhez alkalmazható rendeletek utba igazít-ják a' nemzeti őrsereget.

Ha városokban vagy helységekben az állandó sorkatonaság az ott létező álladalmi javak' őrzésére elegendő számmal nem volna vagy épen hiányzanék: köteles ilyenkor a' nemzeti őrsereg a' helybeli őrségi szolgálatot a' legnagyobb pontossággal megtenni, vala-mint minden más alkalommal is, midőn az il-lető előjáróság ez iránti parancsát kiadja.

Ha a' helybeli hatóság rendén tartja, hogy a' nemzeti őrsereg egyházi vagy más ünnepélyes szertartások' alkalmával diszeleg-ve fegyverbe lépjen, tartozik az, e' végre a' kitűzött órában 's helyen, tisztán és tökélyes őrhadiansan öltözködve 's fegyverkezve kiál-lani. Az egyházi ünnepélyekre nézve önkényt értetik, hogy azokon csak az ünnepet ülő egyház' tagjai tartoznak megjelenni, más val-lás' követőire nézve a' megjelenés saját tet-szésökre hagyatván.

A' fegyverviselés a' törv. 23. §-ának értelmében, csak az előjáróságtól megengedett alkalmakkor szabad, egyébkép pedig a' visszaélések' elmellözése tekintetéből, fegyveresen sem tanácskozni, sem végzéseket hozni nem szabad. Kivétetnek a' díszöltözetbeni tisztelgés' esetei, mellyekben a' kardviselés eddigi szokás szerint is szabad.

A' nemzetőrségnek helyben, első előljárója a' polgári hatóság, ettől vesz minden parancsot, rendeletet, utasítást, mellyeket az őrsereg' helybeni tisztjei teljesítenek.

A' nemzeti őrsereg a' kapitánytól fogva lefelé minden fő- és altiszteit, a' törvény 9 §-ának erejénél fogva, maga kebléből választja, azok' névjegyzékét a' helyhatóságnak benyújtja. Az először megválasztott tisztek csak egy évig viselhetik hivatalaikat, ez idő alatt tanuságát adhatják minden oldalrólí képességeknek. Egy év' leforgása után új választás történik, az ekkor választottak három évig hivataloskodnak. Minden három évben új választás alá esik a' tisztikar, 's az ez alkalomkor kimaradtak a' többi nemzetörök' sorába lépnek.

A' tisztujítás mindig a' törzstiszt' elnöklete és felügyelete alatt tartatik.

A' törzstiszt a' tisztujítás' határidejét és

helyét kitüzvén, eszközteni fogja, hogy arról a' század' minden tagja kellőleg értesítették.

A' tisztujítás' napján a' század' minden tagja fegyvertelenül fog a' választás' helyén megjelenni, 's ki írni tud, az írásban, ki pedig nem tud, élöszóval nevez meg három tagot a' törzstiszt előtt. Az írásban beadott szavazatok felbontatván, és az élöszóbeliekkel összeszámitatván, azon három egyén, ki legtöbb szavazatot nyert, a' törzstiszt mellett szavazatszedő választmányként leszen működendő.

Ennek előbocsátása után a' század írni tudó tagjai írásban, az írni nem tudók élöszóval fognak minden betöltendő tisztségre három három egyént kijelölni. Ezután

A' szavazatszedő választmány úgy az élö szóval adott szavazatokat, mint az írásbelieket összeszámitja, 's minden betöltendő tisztségre azon három három egyént, kik legtöbb szavazatot nyernek, kijelöltekül fogja kihirdetni.

Maga a' választás mindig titkos szavazat, azaz golyózás' útján történik; kezdődik pedig a' választás a' kapitányon, és úgy folytatik lefelé.

Ha az első golyózás' alkalmával a' há-

rom jelölt közül általános többséget senki sem nyerne, azaz, ha a' választók' fele azon fe-
lül még egy szavazatát egy jelöltre nem egyo-
síti: azon esetben az első golyózás alkalmá-
val legtöbb szavazatot nyert egyén közt a'
golyózás ismételtetni fog.

Megtörténvén így a' választás, a' zász-
lóalj' parancsnokának közbenjöttével, az ujo-
nan alakult tiszlikarnak átadatik a' század'
ügyeinek hivatalos kezelése, át a' kapitány-
nak a' század' vezérlete.

A' helyhatóság' kötelessége, a' század'
ujonnan megválasztott tiszlikarának névsorát
a' ministeriumnak benyújtani, az örnagyé el-
lenben, azt a' nemzetörserégi felebbvalóság-
nak bejelenteni.

Ha a' század saját körületében egy vagy
más tisztségre alkalmas egyént nem találna,
szabadságában áll azt más század' köréből is,
azon megjegyzéssel választani, hogy a' meg-
választott vagy közel lakjék az illető század
körületéhez, vagy lakását abba áttenni tar-
tozzék.

Ha a' nemzetör lakását változtatván, azt
más század' körületébe tenné át, megszűnik
amannak tagja lenni, 's hol új lakát veendi,
azon század' számába soroztatik.

2. Fejezet.

A' hadi fegyelem.

Hogy a' nemzeti őrserég szolgálatra alkalmas lehessen és törvényes nagyszerű hivatásának eleget tehessen, szükség, hogy az egész institutiot, — mint belbátorság, rend és csendfentartó fegyveres testületet — minden szétbomlást előidézhető rendellenségek' ellenében a' hadias fegy vegye ótalmába. Minckövetkeztében minden alattvaló köteles fegyver alatt, ugy szinte a' nemzeti őrserégi intézet érdekében előforduló minden körülményekben, az előjárók' parancsát nyomban minden ellenvetés nélkül teljesíteni, azért a' legcsekélyebb visszaszólamlás, a' velt parancs' teljesítésének halogatása vagy azok' bonczolgatása már magában véve is fenyítésre érdemes. A' közjó' előmozdításának ohajtása és saját becsülete, ösztönözzön mindenkit a' rendeletek' pontos teljesítésére. Minden rendszerető férfinak, kivált a' fegyveresnek, főjelleme : az előjárók' tiszteletben tartása és azok iránti engedelmesség. A' legjobb törvények is sikerellenek, ha azok' áthágóit a' fenyítés nem sujtja. A' rendszabályok és más határozatok áthágói elleni fenyítékek' megál-

lapítása, a' nemzeti örseregnél annál szükségesebb, mivel a' szabályok' pontos teljesítése és a' jó rend' szigoru kezelése tarthatja csak fen a' nemzeti örsereget.

A' hadi fegy alá eső tényekről 's azoknak megtorlásáról külön szabályok rendelkeznek.

3. Fejezet.

A' nemzeti örsereg' különkülön fegyvernemében minden fokozatu tiszteinek kötelességei.

A' nemzeti gyalog örsereg harczműtani, taktikai tekintetben századokra osztályoztatik. Hat, vagy körülményekhez képest, négy század képez egy zászlóalj, nagyobb hadosztályozás a' nemzetörseregnél nincs. Zászlóaljnak feje az őrnagy vagy más törzstiszt. A' törzshez tartozik

1 segédtsiszt, al- vagy főhadnagyi rangban.

1 Fegyvergondnok.

1 Főorvos.

1 Zászlós.

1 Fődobos.

A' zenekar.

A' lovasság szinte századokra osztályoz-

tatik; két század képez egy osztályt; feje ennek szinte egy őrnagy; törzséhez tartozik:

1 segédtsízt, al- vagy főhadnagyi rangban.

1 Főorvos.

1 Főbaromorvos.

1 Zászlós.

1 Főtrombitás.

A' zenekar.

Egy gyalog század' állománya :

1 Kapitány (százados).

1 Főhadnagy.

2 Alhadnagy.

1 Orvos.

2 Örmester.

12 Tizedes.

2 Dobos.

200—400 örvítész.

Egy lovasszázad' állománya :

1 Százados.

2 Főhadnagy.

2 Alhadnagy.

2 Örmester.

4 Trombitás.

1 Baromorvos.

12 Tizedes.

110—200 Őrvitéz.

Gyalog Őrvitéz.

Kötelességei már az általános szabályokon alapulnak, vannak azonban külön kötelességei is. Ezek következők: A' haza' védelmére, a' közrend- és csend-bontók' szabályozására fegyvert adott neki a' státus, azért azt csak a' haza' védelmében, a' megbomlott rend és csend' helyreállításában használhatja. Fegyvere legyen előtte szent, semmi törvénytelenység ne mocskolja be azt. Fegyverzetére, ruházatára, ha bár talán saját költségén szerezte is, szoros gondot viseljen, azokat mindig használható állapotban tartsa, valahányszor 's akármikor parancsoltatik, készen legyen fegyveresen megjelenni.

Ha a' nemzetőr őrszolgálatban van, tekintse őrhelyét szentnek, sérthetlennék, azt felváltás nélkül el ne hagyja, különben szigoruan lakol. Ha őrhelyén megbetegednék vagy felváltani elfelejtenék, vagy bármi baj érné, megüzenteti azt a' legközelebbi őrtanyára, mellynek parancsnoka tartozik azonnal vizsgálatot tenni és a' szükséghez ké-

pest rendelkezni is. Alunni, inni, enni, dohányozni az örsön, kemény fenyiték alatt tilos. Magához közeledni senkit se engedjen, beszélgetésbe senkivel se ereszkedjék, ha valami iránt kérdeztetik, röviden válaszoljon, kezéből fegyverét senkinek ki ne adja, örvezető nélkül magát felváltatni ne engedje. Az őrtanyáról el ne távozzék, ha pedig el nem mellőzhető körülmények távozását igénybe vennék, jelentse be azt az örparancsnoknak, csak ennek tudta 's beleegyezésével távozhatik el, de a' kitűzött órában visszatérni tartozik. Az örszolgálatban előfordulható egyéb kötelességei az illető fejezetben bővebben megmagyaráztatnak.

Valahányszor fegyverbeni kiállítás parancsoltatik, mindannyiszor a' nemzetőr a' kitűzött helyen 's órában, úgy mint illik, fölfegyverkezve 's öltözve megjelenjék, szakaszokba álljon, 's a' további rendeleteket várja be.

Ha a' nemzetőr lakhelyéről három napnál hosszabb időre távozik, úgy szinte, ha utjából visszatér, vagy ha lakását változtatja, jelentse azt fel legközelebbi előjárójának. Ha szolgálatba parancsoltatik, 's akkorára utjából vissza nem térhetne, vagy ha helyben volna is, de családi foglalatosságai miatt a'

parancsolt szolgálatot fel nem vállalhatná, tartozik magáért más nemzetőrt helyettesíteni. Igyekezék a' nemzetőr mindazon szabályzatokat 's tanításokat, mellyek őt mint fegyveres honpolgárt érdeklik, mielőbb sajátává tenni; mind azon kötelességekre őt az al- és főtisztjei tanítják, ezek tanításait, rendre igazításait mint javára irányzottakat tekintse, azok ellen semmi kifogásokat ne tegyen.

Ha a' nemzetőr a' hadi fegy ellen vétene, minden ellenmondás nélkül tartozik az előjáróságtól kimondott fenyítéket elfogadni 's megköszönni. Ha méltatlanság történnék vele, nyitva előtte az út a' panasztételre; ha százada' tiszteinél elégtételt nem nyerne, panaszát felebbezheti, de mindenkor a' tartozó tisztelet' korlátai között. Ha az összes századnak volna panasza, kérése vagy előadása, azt a' többi nevében, csak kettő terjessze az előjáróság elé.

Minden alkalommal a' nemzetőr a' reá bízott parancsok' teljesítésében a' vett utasítás szerint járjon el; ha azt eléggé nem értené — nehogy a' balmagyarázatokból zavar támadjon — kérjen az előjárótól bővebb felvilágosítást, mit ez tőle meg nem tagadhat.

Lovas örvitéz.

A' ló, határtalan jó tulajdonságai miatt, az állatok' legjelesbike. A' ló a' lovas' elválaszthatlan bajtársa, életének legfontosabb perczeiben; a' ló vezérli őt a' dicsőségre és győzedelemre, 's ugyanaz menti is meg ereje tulfeszítésével, gyakran a' veszedelemtől. Ezeknél fogva elegendő ok van arra, hogy a' lovas lovát szeresse és a' leggondosabban ápolja és dajkálja. Tekintetbe vevén továbbá, hogy a' ló' megszerzése tetemes költséggel, kitaníttatása pedig sok fáradsággal jár, tehát arra kell a' lovagnak törekednie, hogy lovát olly sokáig, a' meddig csak lehet, haszonvehető állapotban tartsa.

A' ló' jó egészségben és karbani fentartását lényegesen elősegíti a' tisztaság, czélszerű táplálás, patkolás, és a' hirtelen meghűtéstől megóvás.

A' lovat, mennyiben a' gazdasági foglalkozások megengedik, napjában kétszer, ugymint reggel és délután, meg kell tisztítani, végre egy darab szőrrel lesimítani, szemét pedig, főkép nyári és poros időben, fris vízzel megmosni.

Az etetés, napjában háromszor történik, ugymint : hajnalban, déli 11 és esti 6 órakor.

Ugyanannyiszor kell itatni is, hőségben pedig gyakrabban is meg lehet vízzel kínálni, kemény használat előtt azonban, legalább is egy órával elébb kell megitatni a' lovat, hogy meg ne kehesedjék. A' zab legtáplálóbb eledele a' lónak, ennek hiányában kukoriczát is adhatni neki, két maroknyit egy etetésre, az árpát pedig szükség esetében meg kell előbb őrleni, vagy hat órával az etetés előtt beáztatni, mert különben meg nem emészthetné. A' rozs, bab, borsó és lencse ellenben veszedelmes eledele a' lónak. Zabbal táplálkozó lónak 8 font széna elegendő 24 órára. Hetenkint egy vagy kétszer a' lónak egy kis sót adni hasznos. Míg a' ló nyereg alatt van, addig fel legyen kötve, nehogy leheveredvén, a' nyeretget összetörje.

Izzadt állapotjában elébb meg kell járatni, az istállóba bevezetéskor pedig, míg meg nem szikkad, szalmacsutakkal jól megdörgölni. A' szemgyulladás elhárításaul az istállót naponkint ki kell szellőztetni.

A' lovat az alföldön csak elejére, olly tájakon ellenben, hol csinált kemény utak vannak, hátuljára is meg kell vasalni, és minden hat hét mulva újra patkoltatni. Ha a' ló megbetegszik, lovagja tüstint a' baromvoshoz folyamodjék, ennek helyben nem léteben pedig valamellyik előljárójához.

A' lovag különösen tanulja meg jól a' kantározást, nyergelést és málházást; kenje meg a' szijszerszámot hónaponként egyszer, belül, sótalan hájjal, 's tartsa mindig fegyverét és egyenruháját használható állapotban, hogy szükség esetében minden perczben lóra kelhessen.

A' dobos.

A' dobos általános kötelességei az örvi-tézéiben foglaltatnak, azokon kívül minden igyekezetét arra fordítsa, hogy a' dobolást a' lehető ügyességgel értse, és valamint a' fegyverviselő legnagyobb szorgalmát tartozik fegyverének jó karbani tartására fordítani: úgy a' dobos gondoskodjék, hogy dobjának minden pillanatban hasznát vehesse; ha azon legkisebb baj történnék, tartozik azt azonnal századosának bejelenteni. Őrszolgálatban éjjel nappal kéznél legyen, hogy akármikor is a' dobjel-adásra rögtön használni lehessen. Midőn riadalt ver az utcán, tartozik, ha p. o. tűzgyulladás van, egyszersmind kikiáltani, a' város' mellyik részében ütött ki a' tűz; ha a' riadalmak más oka volna és azt a' dobos tudná: kötelessége azt is a' dobverés' szünete közben kikiáltani.

A' csatározásnál nagy szerepe van a' dobosnak : figyelni kell ilyenkor a' vezérlő tiszt minden jeladására 's parancsára , hogy azt nyomban a' csatárokkal vagy a' segély- és tartalékszakaszokkal dobjel által közölhesse.

Tizedes.

Kitüzött kötelessége , mennyiben ő a' nemzetörseregben a' közvitézhez legközelebb álló tisztviselő , a' szolgálat' érdekében magának alattvalói előtt némi tekintélyt szerezni , ezt pedig csak úgy érheti el , ha ő nemcsak értelmezni tudja a' kiadott parancsokat , hanem azokat végrehajtani is érti ; necsak arra figyeljen , hogy minden a' szabályok szerint történjék , hanem mind annak sikert is tudjon adni.

Alattvalóinak hibáit soha el ne titkolja , mert az által csak saját gyengeségét árulná el ; hol hiányt vagy hivatalbeli elmulasztást vesz észre , ott eleinte szép szóval , utóbb szigorubban intse rendre a' hibásokat ; de ha az illy nyomatékos dorgálások is sikeretlenek maradnának , kötelessége az altisztnek a' szabálysértőt az előjáráságnak följelenteni.

Az altiszt' különkötelessége közleni a' parancsokat a' keze alatt levő nemzetörökkel ,

tudnia kell tehát azoknak lakását. Hogy pedig a' parancs' közlése annál gyorsabban megtörténjék, szükség a' szakaszokat három tizedre osztani, mindenikét egy altiszt' felügyelésére bizni; a' tizedesek felelősek, hogy a' tizedben a' nemzetörök minden rendeletet, kivált a' sürgetősebbeket rögtön megtudhassák.

Kötelessége továbbá az altisztnek, mint oktatónak, a' gyakorlatoknál minden igyekezetét a' nemzetörök' kiképzésére fordítani, a' besorozott ujonczokat minél előbb a' már betanultakkal hasonló ügyességi fokozatra juttatni.

Valahányszor az altiszt ör- vagy más egyéb szolgálatból haza tér, a' szolgálata lefolyta alatt örsén történt nevezetesebb eseményekről az örmestert tudósítja, a' ki azt másnap a' századosnak bejelenti.

Kötelessége továbbá az altisztnek, tizedének tüz 's más fegyverzeteit gyakran megtekinteni, a' hiányt azonnal századosának bejelenteni, és a' fegyvereken észrevett hibákat a' fegyvertárnok' közbenjöttével kijavíttatni.

A' lovas tizedesnek a' fenemlített utasításokon kívül még a' keze alá bízott szakasz lovaira, a' patkolás és a' nyeregszerszámnak jó karbani tartására is fel kell ügyelnie.

Örmester.

Kötelessége a' század' beligazgatásában a' századosnak kezére járni. Az örmester révén folynak át minden parancsok a' századhoz, e' végett mindent elkövet, hogy a' kiadandó parancsok a' tizedeknél nyomban közzé tétessenek.

Ha a' század ör- vagy más szolgálatot ad, ő rendeli azt a' nemzetörök közt, ő osztja el az egyes örsöket.

A' fegyverben kiállott századot ő rendezi el, osztja négy egyenlő szakaszra, a' kiállott nemzetörök számát a' hadnagynak bejelenti.

Ha a' századnak kincstári vagy községi pénzekről, fegyverekről, ruházatokról számot adni kell, ő készíti el minden hóban a' számadást, a' kapitány által aláírva benyújtja a' zászlóalj parancsnokának.

Az örmesternek illy sok ágazatu hivatala megkívánja, hogy ő értelmes, mindenben ügyes, az írásban, számadásban jártas legyen. A' század irodája kezénél van. Következő — a' mennyiben egygyel vagy mással a' főtisztek közül valamellyik megbízva nem lenne — könyvek 's lajstromok pontos kezelése reá van bízva :

1) Névjegyzéke a' századnak, mellyben írva legyen minden nemzetörnek születése helye, éve, lakása, polgári állása.

2) Napi események' jegyzéke.

3) Levelezési könyv.

4) Sorjegyzék, mikint áll t. i. a' század testmérték szerint.

5) Ör- vagy más egyéb szolgálati sorozat.

6) Szakaszok és tizedek névjegyzéke.

7) Pénzokröli számadási könyv.

8) A' fegyverkezeti számadás.

Hogy pedig mind ezen könyvek és névjegyzékek a' nemzeti örseregnél országszerte egyformák legyenek: szükség, hogy azok iránt a' meghatározott példányok a' helyhatóságoknak megküldessenek.

A' második örmesternek kiválólagos kötelessége a' becsület-széktől kimondott elzárásra olykép ügyelni, hogy a' fenyítéknek kívánt sikere is legyen.

Lovas örmester.

Szinte ezen, és a' lovas tizedesnél kifejtett szabályok illetik.

A' fennemlített lajstromokból a' 4-dik ki-

marad ; ellenben a' század lovainak kimerítő leírásáról a' majdan következő minta szerint egy könyvet vinni köteles.

Az al- és főhadnagy.

Kötelessége a' századnál mind a' szolgálat rendére, mind a' fegyvergyakorlati kiképzetésre legnagyobb szorgalommal ügyelni, és arra munkálni, hogy a' tizedeknél az altisztek által a' szolgálat pontosan kezeltessek ; havonkint felváltva legelső kötelességévé tegyék maguknak a' század' főtisztei, hogy a' fegyverek, fegyverkezési egyéb szükségek, ruházatok mindenkor rendben és jó karban tartassanak ; mivel pedig a' főhadnagy a' kapitány' akadályoztatása esetében főnöke a' századnak, ügyelni kell nekie, hogy az őrmester hivatalát, kivált a' könyvek vezetését pontosan és tisztán kezelje.

Ha a' század rendben kiállott, az őrmester által szakaszokra osztott század' kiállott számerejét jelentésben átveszi a' hadnagy az őrmestertől, azt a' főhadnagynak, ez pedig a' kapitánynak bejelentvén.

Ha valamelly nemzetőr a' vett parancs ellenére vagy rendre kiállani, vagy szolgálatba menni elmulasztaná, a' kapitány' rende-

letére a' század' főtisztei közül egyik vagy másik az elmulasztást megvizsgálja 's arról a' kapitánynak jelentést adand.

Különösen a' lovas fő- és alhadnagyokat illetőleg : ajánltatik a' lovakra, patkolásra és nyeregszerszámrai felvigyázat.

A' százados.

Feje és parancsnoka a' századnak ; az ő vezérletétől függ a' század' mind fegyelet szerinti igazgatása , mind pedig harcztani (taktikai) kiképzettsége ; mind a' két tekintetben felelős , hogy századában mindenki kötelességét hiven teljesítse ; saját hivatalának megfelelése mellett tartozik alattvalóit rendben és engedelmességben tartani ; ő legyen mindenütt az első , hová a' törvény a' nemzeti örsereget felszólítja , ő tüzze ki századában mindenkinek hivatalos körét.

Ha százada több helységekre lenne eloszolva , havonként legalább egyszer megtekinti helységenként a' századához tartozó nemzetőröket ; bizonyosságot szerez magának azok előmeneteléről a' fegyvergyakorlatban , 's a' törvénytiszta teendőkről nekik tanítást ad.

Mikor a' század' rende kiállott, a' főhad-

nagy a' fokozatonkint hozzájutott őrmesteri jelentést a' kapitánynak szóval megteszi, ő pedig, ha téren nálánál főlebb való volna, annak azt bejelenti.

A' százados egyik főkötelessége közé tartozik : a' fegyvereknek jó karbani tartása; azért a' jó rend úgy kívánja, hogy azokat gyakran megvizsgálja; szemügyre veszi egy-szersmind, valjon el vannak-e látva a' fő-és altisztek mind azon név- és más jegyzé-kekkel, mellyek a' szolgálat' többoldalúságá-nál megkívántatók. Ez okból utána lát, hogy az összes századot illető irományokat és köny-veket az őrmester rendben tartsa.

A' napi szolgálatba menő fő- és altisztek a' kapitánynak tartoznak magokat jelenteni, melly alkalommal mindenkit illető kötelessé-gei teljesítésére emlékeztet. Ellenben, ha a' százados szolgálatba menne, jelentését az ör-nagynál teszi. Ha pénz van kezénél, arról minden hónapban, vagy bármikor kívántatik, számot adni tartozik.

Ha helyből hosszabb időre távoznék, szá-zadát minden tekintetben a' főhadnagynak ad-ja át, melly átadásnál, ha a' körülmények engedendik, az őrnagynak jelen kell lenni.

Hogy pedig a' szolgálat annál hatályo-sabban kezeltessek, a' kapitány, az őrmes-

teri kötelességek közt megemlített hivatalos könyvek és lajstromok' vitelét a' főtisztek és a' két őrmester közt megosztja, és azoknak pontos kezelésére felügyel.

Ha századánál fegyelmi kihágások bár ki által bejelentetnek, kötelessége a' kapitánynak a' megválasztott becsület-széket, — el nem halasztható esetben 24 óra, egyéb-kép legfeljebb egy hét alatt — összehíni, és a' vétkes tényt tárgyalás alá bocsátani.

L o v a s k a p i t á n y t különösen még a' szakadatlan felügyelés a' lóra, patkolásra és a' nyeregszerszámra illeti.

A' fegykönyvnek pontos kezelését csupán maga a' kapitány gondviseli, azt senkire ne bizza.

A' sebész.

A' nemzetőrségnek sajátos állása megkívánja, hogy minden gyalog és lovas századnak egy orvosa legyen. Kötelessége ennek minden kiállításoknál, gyakorlatoknál jelen lenni; ha a' nemzetörnek — mint annak — baja vagy akármilyen sérülése történék, rajta nyomban segíteni, 's erre nézve az első pillanatra a' megkívántató gyógyszerrel, tépettel, sebkötésre alkalmas rongydarabokkal el-

látva lenni tartozik. Mivel pedig mindezt magával nem hordozhatja, gondoskodjék, hogy gyógyszer-táskása szüntelen oldala mellett legyen.

Az orvos a' hadnagygyal egy tiszti fokozatban áll; orvosi tekintetben a' zászlóalj főorvosától függ, egyébkép pedig a' százados alatt áll.

Lovas századoknál a' baromorvos.

A' baromorvosnak mesterségét egész terjedelmében tökéletesen kell érteni, és a' szükséges szerszámmal ellátva, azt mindenkor haszonvehető karban fentartani.

Tudományi szakához tartozik : alaposan megítélni a' ló' alkotását, jóságát, hibáit; megismerni korát; mind külső, mind belső nyavalyáit hatályos gyógyszerekkel orvosolni, 's alkotásához alkalmazva, czélszerűen patkolni.

Ha betegült lóhoz hivatik, vizsgálja meg azt tüstént, 's szorgalmas utánalátás mellett használja fel minden tudományát, hogy azt mentül hamarább helyreállítsa.

A' zászlóalj vagy lovasosztály' törzséhez (karához) tartozó egyének' kötelességei.

Az őrnagy vagy más törzstiszt.

Az őrnagy feje, vezére, gondviselője azon több száz főnyi erős nemzeti őrseregi testületnek, melly tactikailag összeállítva, a' zászlóaljat képezi; nagy jelentőségű hivatala egy tetterős, elhatározott jellemű férfiat kíván. Főbb kötelességei közé tartozik: az özszes zászlóaljban vagy lovas osztályban a' hadias fegyvet fentartani, a' fegyverviselést a' hazában közhasznúvá tenni, és az ügyet oda vezérleni, hogy a' XXII. törv. czikk, teljes értelmében a' honlakosok jó- és bátorlétének fentartására testté válják; kötelessége mind azon viszonyokra ügyelni, mellyek a' nemz. őrsereget — mint fegyveres testületet, — egyrészről magával a' helyhatósággal, mellynek körületéhez tartozik 's annak lakosaiból állanak, más részről a' sorkatonasággal — mellyel a' belbátorság' fentartásában némi érintkezésbe jöhet — kapcsolatban tartják.

Ila az őrnagynak zászlóalja vagy osztálya több községekre kiterjed, tartozik a' körülményekhez képest havonkint többször a' századokat szemrevenni, magának bizonyásá-

got szerzeni, hogy a' tisztek teljesítik-e kötelességeiket mind a' hadias kiképeztetésben, mind a' fegyelem kezelésében, mind pedig a' fegyverzet' jó karbani tartásában. Töle folynak ki mind olly parancsolatok, mellyek a' zászlóalj akármí szolgálatát érdeklik; tudtával kell lennie, ha egyik vagy másik tiszt századát hosszabb időre elhagyni akarná.

Az őrnagy ne csak parancsolni tudjon, de tulajdonává tegye az előljárónak azon nélkülözhetlen erélyét, hogy rendeletei sikeresen is teljesítenek.

Kötelességei közé számítsa, a' tér- vagy más szolgálatba menendő nemzetőröket szemügyre venni; megtekinti azok fegyverzetét, ruházatát; figyelmeztet mindenkit az előirt kötelességek hű teljesítésére. Mivel pedig segédtisztének irodájában öszpontosul a' zászlóalj' szolgálata, gyakran utána néz: teljesítetnek-e ott pontosan a' segédtisztí utasítások, kezeltetnek-e ott rendesen a' hivatalos könyvek? 'stb.

Az őrnagyhoz, mint a' zászlóalj vagy osztály parancsnokához, mennek mind ollyan utasítások vagy rendeletek, mellyek vagy a' törvényhatóságoktól, vagy magától a' ministeriumtól az örsereget illetőleg küldetnek.

Jöhetnek olly esetek elő, mellyekben az

örnagy. mint a' zászlóalj' főnöke, az illető törvényhatóságnak vagy magának a' zászlóaljnak, mint nemz. örseregi testületnek, átvett 's meghatározott célra fordított pénzekről számadással tartozik, — kötelessége ilyenkor tiszta és világos számadást minél előbb az illető helyre beküldeni, és a' beadott számadására netalán teendő nehézségeket eloszlatni.

Olly jelentésekre, benyújtványokra vagy más hivatalos iratokra, mellyeket a' zászlóalj- vagy osztály-vezérlet időnkint a' nemzet-örseregi dandárvezérletnek beküldeni tartozik, kötelessége az őrnagynak szorosán ügyelni, hogy saját segédtszte irodájában az illy időszakinti jelentések stb. előkészítessenek és illető helyre el is küldessenek.

A' nemzet-örseregi tekintélyes szolgálat megkívánja, hogy az olly főtisztek, kiknek alkalmuk eddigelé nem volt hadi kiképeztetésben részt venni, az őrnagy tegye magának nemes kötelességévé, zászlóalja, vagy osztálya főtiszteit 's mennyiben egyik vagy másik altisztében a' hadias kiképeztetésre hajlamot venne észre, azokat is a' hadias ismeretekbe bevezetni.

A' zászlóalj vagy osztály zászlója mindig az őrnagnál van; akárminő kiállásokra

ünnepélyesen tőle vitetik el, és hozzá hozatik vissza is.

A' gyalog és lovas segédtsízt.

E' hivatalra ügyes, szorgalmas, mind a' szolgálatban, mind a' fegyvergyakorlatban jártas, a' levelezéshez, könyvvitelhez értő egyén alkalmaztassék, kinek kötelessége parancsnokának mindenben kezére járni, segítségére lenni 's minden szorgalmát oda irányozni, hogy a' nemzetörségi ügy minden ágaiban előmozdítassék. Az ő személyes igazgatósága alatt áll a' zászlóalj vagy osztály' irodája, hol összpontosulnak a' szolgálat minden követelései.

A' segédtsízt mindennap reggel egy meghatározott órában a' zászlóalj minden századaitól beérkezett jelentéseket összeszedi, azokból egészét szerkesztve, átnyújtja az őrnagynak; eme jelentésbe felveendő egyszer'smind a' zászlóalj vagy osztály valódi (effectiv) és tétleges (activ) állománya; illy alkalmalattal átadja az őrnagynak a' beérkezett levelezéseket és aláírására terjeszti a' zászlóalj- vagy osztályvezérlettől elküldendő irományokat; átveszi ezúttal a' századokkal közlendő napi parancsot és felsőbb rendelete-

ket. A' napi parancsokat mindennap délelőtt 11 órakor a' zászlóalj vagy osztály' száadaival biztos és legrövidebb úton közölje.

A' zászlóalj' irodájához megkivántató könyvekről a' zászlóalj' parancsnokainak kiadandó utasítások rendelkeznek.

A' segédtsízt jelöli ki, az egyik vagy másik század mennyi nemzetört adand a' térvagy más szolgálatba ; sorozat szerint ő jelöli ki a' szolgálatba menendő főtiszteket is. A' naponkinti őrsztáznál ő rendezi el őrsönkint a' térszolgálatot, és arra felügyel, hogy a' szolgálatba menendők jól felfegyverkezve és illőleg ruházkodva legyenek.

Valahányszor a' zászlóalj vagy osztály fegyverbe kiáll, a' segédtsízt átveszi az őrmesterektől a' századok' kiállott számát, 's azt összesen az őrnagynak bejelenti. A' fegyvergyakorlati szabályok bővebb utasítást adnak a' segédtsízt teendőiről minden alkalommal.

Ő tartja rendben a' zászlóalj vagy osztály' kisebb törzséhez tartozó minden egyéneket; ő tőle vesznek ezek minden rendeletet.

A' fegyverügyelő

főtiszti fokozatban van. Ő veszi kezelésé és számadása alá az állodalomtól a' zászlóaljnak küldött puskákat, és a' fölfegyverkezés' minden tárgyait; ő osztja ki azokat a' századoknak nyugtatványok mellett, 's neki küldik be a' századok e' fölötti számadásaikat, mellyekből egy egészet szerkesztve, azt az illető helyre beküldi.

Ha a' századok' fegyverzetén szemlét kíván tartani, a' századok kötelesek számadásaik alatti minden fegyverszert előmutatni, és az észrevett hiányokat azonnal helyrehozni. Ő alatta vannak a' fegyverművesek, kik, tudta nélkül semmi olly javítást el nem fogadhatnak, mellyekért a' fizetést az állodalom vagy hatóság teszi. Az ő felügyelése alatt készítetnek a' fegyvergyakorlatokra és tárcsa-lövésre kivántató töltnények, ő osztja ki azokat a' századoknak. Kötelessége a' tárcsa-lövéseknél gyakran megjelenni, mert illy alkalomkor leghamarább észreveheti a' fegyvereken mutatkozó hiányokat.

A' zászlós

örmesteri rangban van, minden kiálláskor a' zászlót hordozza, ő ennek minden alkalom-

mal kizárólagos megtartója 's öre. A' zászlós a' zászlóalj vagy osztály' törzséhez tartozik, azért a' szolgálat alatt az őrnagytól vesz a' segédtiszt által minden parancsot. Ha őrszolgálatba megy, magától értetik, hogy ő is magát az őrszolgálati szabályokhoz tartani köteles, és akkor az őrtanya' parancsnokától függ.

Fődobos.

Kötelessége a' zászlóalj' számához tartozó dobosokat a' dobverésre tanítani, velök gyakorlatokat tartani, őket sorozat szerint szolgálatba küldeni, fegyvergyakorlatoknál fegyelmét leginkább arra fordítani, hogy a' szabályok' követelése szerint minden osztálynál legyen a' jeladásokra elegendő dobos.

Az ima- és ördíszleteknél a' fődobos' ügyelése alatt adatnak az előirt dobjelek. Ő, szinte mint a' zászlós, a' zászlóalj kisebb törzséhez tartozik; a' segédtiszt átveszi szolgálatbeli utasításait.

Főtrombitás.

Kötelességei azonosok a' fődoboséival; a' mi ennél dobról mondatik, az amannál a' trombitára alkalmazandó.

4. Fejezet.

Az őrszolgálat szabályai.

Az 1ső fejezetben mondva volt, hogy ha valamelly város, vagy más helység' tér-szolgálatára az ott tanyázó sorkatonaság elegendő nem volna, vagy ott épen nem léteznék: a' nemz. őrsereg köteles, törvényes rendelkezésénél fogvást, a' belbátorság' fentartásában, következőleg az őrszolgálatban is a' hiányt pótolni; azért ezen szolgálat' minden részleteivel megismerkedni szoros kötelessége a' nemzeti őrseregnek. Nem elég, hogy minden őrtanya nyomtatott vagy írott utasításokkal legyen ellátva, hanem szükséges még, hogy a' közönséges betanításoknál az előjárók az őrszolgálat' teendőire is fordítsák figyelmöket, és az őrszolgálatba menéskor mindenkit kötelességeinek teljesítésére figyelmeztessenek. Nem mint diszelgést kell az egy vagy más ház előtti őrt tekinteni, hanem mint az álladalm' javának felállított megőrzőjét 's gondviselőjét; azért az őrst, mellyen a' nemzetőr áll, szentnek és sérthetlennel kell tekinteni.

A' segédtszti hivatal utján tudósítatván a' századok, mennyi nemzetőrt tartoznak a' napi szolgálatba küldeni, az oda parancsolattal az őrmester által jó eleve értesítést

kapnak, hogy ha szükség, házi foglalatossága körül rendelkezhessék. A' kirendelt órában, mihelyt dob- vagy trombitaszóval az őrsjel közé tétetik, vagy a' nélkül is, — a' szolgálatba menendők a' század' gyütemén megjelennek, az illető altiszt szemre veszi a' tizedéhez tartozandókat, 's mind a' fegyverkezetben, mind a' ruházatban az észrevett hiányokat azonnal rendbe hozatja. Mind ennek megtörténte után az őrmester a' főtiszt' jelenlétében elrendezi az őrsöket, — és ha egyéb parancsolat nem léteznék —, az őrtanyákra küldi.

A' felváltó új őrség olyképen fejlődik arczczal a' felváltandó ó őrs elébe, hogy mindkettő egymás ellenében állhasson; de ha ezt a' hely' színe nem engedné, más alkalmas állást is választhat magának az új őrség. Az őrségek' főnökei, tisztek, fegyveres tisztelgással idvezlik egymást. A' fegyvereknek lábhozi vetése után az ó őrség' altisztje közli az újjal az örök számát és minőségét. Az új őrség' altisztje kijeleli az örökre legelőbb menendőket, az ó őrség' altisztjének vezényletére: **Örvezetők és első számú örök vállhoz, előre!** az illetők kilépnek, balra a' fegyverőr mellé állnak néhány lépésnyi távban, örönkint elrendeztetnek, az örvezetők azok elé állanak, kiket az őrhelyre ve-

zetniök kell. Az ó örs' altisztje vezényli: Örsödre indulj! mindenki kilép, 's rendeltetésök' helyére indulnak. Az örvezetők a' felváltandó ör' baljára állítják fel a' felváltó új öröket; az örkötelesség' értelmes átadása után, az örvezető az ó örség részéről vezényel: Felváltott ör jobbra át! mire a' felváltott hátrafordulva, a' többi öregyének' háta mögött ellép, azok' bal szárnyára helyhezi magát. Az örvezetők a' többiek' arcz-közepére állnak, az ónak vezényletére megfordulnak, és az ó örvezető vezényletére a' többi örök' felváltására indulnak. Az illy örfelváltásoknál a' sok tisztelgés haszontalanság; az örvezetők figyelmöket inkább arra fordítsák, hogy az örök nagy fontosságú kötelességeiket egymásnak pontosan átadják. Mihelyt az örvezetők a' felváltott örökkel a' tanyára visszajöttek, 's mindegyik illető altisztjének az örök' felváltásáról 's átvett kötelességekről jelentést tett —, az al- és főtiszték utasításaikat átvették volna: az ó örség három sorba, az új pedig egybe alakítja magát; az ó féljobbra fordulással és elindulással helyét elhagyja, mellyet az új örség szinte féljobbra indulással és elindulással elfoglal. Az ó örség, a' sorompó közül kiszorongva, csapatra felfejlődik 's eltávozik. Valami alkalmas helyen

megáll; ha a' fegyverek töltve volnának, az altiszt' felügyelése alatt a' töltések a' csöböl kihuzatnak, nehogy valamelyik nemzetör töltött puskával térjen családá' körébe, hol könnyen szerencsétlenség történhetnék.

Az új őrség a' sorompó közé értével a' fegyvert lábhoz veszi; az altiszt azonnal a' még hátralevő örváltásokat, melly minden két órában, — téli nagy hidegben vagy hőségben minden órában v. gyakrabban — is megtörténik, elrendezi, az őrségnek a' fenálló parancsolatokat kiadja és a' fegyvereket a' sorompóhoz támasztatja. Mind ennek teljesülte után az őrsereg az őrszobába mehet.

Itt példában hozatott fel egy olly őrs' felváltása, melly főtiszt' vezérlete alatt áll; de az itt előhordott szabályok olyanokra is alkalmazhatók, mellyeknek főnökei altisztek vagy csak örvezetők.

Hogy pedig az örfelváltási szabályokat az őrsereg alkalmazásban is betanulhassa, szükség a' századokat többször gyakorlatilag is abba beoktatni.

Semmisem rútabb, mint ha az őrszolgalatban állók magokat némi olly kényelmeknek engedik át, mellyek a' hadias viselettel semmikép össze nem férhetnek, — azért az őrparrancsnoknak szoros kötelessége a' rend, éber-

ség' fentartása , 's mind olyas visszaélések' eltiltása , mellyek a' nemzetör' komoly hivatásával ellenkezésben állnak; hogy pedig ő alattvalóit annál szigorúbban rendre igazíthassa , megkivántatik, hogy ő maga is jó példával járjon előre.

Mihelyt az őrfelváltás végbement, bejelentőt kell küldeni minden őrtanyáról a' nagy őrsre; a' bejelentő az őrs' parancsnokának nevét és az őrség' számát , 's minden olyast, mit neki az őrs' parancsnoka meghagyott, pontosan bejelenti. A' nagy őrs' parancsnoka pedig a' beérkezett jelentésekből egészet szerkesztve, a' térnagynak beküldi. A' felváltás utáni jelentésen kívül még minden reggel vagy akármikor is, valahányszor az őrsön valami rendkívüli történt, az őrtanyákról jelentést kell küldeni a' nagy őrsre , a' honnét azok minden utasítást kapnak. A' nagy őrsön jelentéskönyv tartassék 's abba minden bejelentett tárgyak bejegyzendők.

Az őrtanyáról távozni mindenkinek tilos. Ezen szabály' következtében mindenki ételét az őrtanyán költse el. Minden vendégeskedés, lakmározás, női látogatások, ágy-nemüeknek az őrtanyára hurczolása illetlen.

Hogy pedig az őrsökön az éberség mindig fenmaradjon, tartozó kötelességévé té-

tessék az őrségnek — ha a' körülmények kívánják — hogy éjjel csak felének szabad nyugodni. Ime' szabály figyelembe vétessék akkor is, ha reggel az őrség tisztogatja magát, azaz: ez is egyszerre csak felének engedtessek meg.

Valahányszor az örök' kétóránkinti felváltása megtörténik, az őr' parancsnokának mindenkor jelen kell lennie, és utána látnia, hogy minden a' maga rendében megyen-e végbe. A' felváltás módja következő: Mihelyt az örváltásra jel adatik, az örállásra menendők azonnal fegyverbe lépnek, sorba állnak, az örvezetők az örökkel szemközt. Az altiszt szemreveszi a' fegyverkezetet, öltözetet; ki mellyik őrre menend, mindenkivel közli, 's kötelessége teljesítésére mindenkit figyelmeztet. Ezekután érthetőleg vezényli: *Ör sö dre indulj!* Az oda vonulás, az ör' felváltása már említésbe hozatott. A' visszatért örök a' sorompó mögött felállanak, fegyverüket lerakják, szerte mehetnek; az örvezető pedig az örök' rendes felváltását az altisztnek bejelenti.

Az őrön álló nemzetör — mint már köteleltségei közt említve volt — fogja fel komolyan örhivatalának fontosságát, 's ahoz magát alkalmazni soha el ne mulassa. Azon uta-

sításokat, mellyek a' felváltáskor neki megmondattak, felváltójával ő is közli. Ha az őrálló a' felváltást már közeledni látja, azon pontra áll, hol a' felváltás történik, 's vállhoz húzott fegyverrel várja azt; ugyanazon helyen teszik az örök mindenki előtt tartozó tisztelgéseiket. Az örök takarodótól viradóig senkinek sem tisztelegnek.

Zivataros időben meg van engedve az örök az örbódéba vonulni, 's ott lábhoz tett fegyverrel állni, de illy esetben figyelmét megkettőzteti; felváltáskor pedig hóna alá fedezett puskával lép ki a' bódéból, 's így történik a' felváltás, valamint a' felebbvaló előtti tisztelgés is.

Az örök maga körül ne szenvedjen meg semmi czivódást, tisztátalanságot 's más rendtelenséget; hol olly álladalmi jószág bizatott őrizetére, mellyet tűzveszélytől félteni lehet, ne engedjen senkinek födetlen égő pipával, szivarral, gyertya- vagy lámpavilággal járni; az illetőket illedelemmel visszautasítsa, az erőszakoskodót erővel. Ha közelében éjjel gyanus csoportozásokat, tűzgyuladást vagy más veszélyt venne észre, zajt üt, — mit ha távol állása miatt nem hallának, fölfelé tartott fegyverrel tüzet is adhat. A' várak' kül-erődében az örök senkinek se engedjék meg

a' sorompókon vagy czölöpzetekeni áthágást; az illyesmit merénylőket tartóztassák le vagy keményebben is bánhatnak velök, de mindig elővigyázattal.

A' körülményekhez szabott utasítások határozzák meg, mikor és hol köteles az ör **K i v a g y ?** megszólítással a' hozzá közeledőket megállítani. Az illy megszólítást azonban mindig lövésre kész puskával teszi az ör.

Éjjel a' külső örök az ébrenség fentartása okáért minden negyed órában kiáltanak: **Ö r ö k v i g y á z z a t o k !** Ha az ör' észrevenné, hogy a' hozzá legközelebb álló a' kiáltást elmulasztotta, azonnal zajt üt, hogy megtudassék, mi okból nem kiáltott a' szomszéd ör.

Egyházban vagy imasátorban álló örök lábánál tartott fegyverrel állnak, 's ha az isteni szolgálat megkívánja, imára helyezik magokat.

Fogházak' ajtai vagy ablakai előtt álló örök arczczal arra felé fordulnak, tisztelgést nem tesznek; bent a' fogdában öröködök pedig lábhoz vett fegyverrel állanak.

A' fegyveröröknek az említetteken kívül még más sajátos kötelességeik is vannak: u. m. senkit a' fegyverek közé ne bocsássanak, még az örsön levőket sem az örparancsnok' engedelmé nélkül; ha ollyaskit lát az

Őr őrtanyához közeledni, ki előtt az őrség fegyverbe lépni köteles, fenhangon kiált: **Fegyverre!** mire az őrség legnagyobb sítséggel fegyvert ragad 's a' sorompó mögé helyhezi magát. Ha éjjel hozzá közelítő czirkálót vesz észre, és az magát a' **Ki vagy?** felszólításra annak nyilatkoztatja, a' fegyverőr bekiált az őrtanyára: **Altiszt, fegyverre!** mire a' jelszó' átvétele megtörténik. Mihelyt a' fegyverőr az altiszt' nyilatkozatából megtudja, hogy a' **jelszó helyes**, az őrjáráshoz fordulva kiált: **Czirkáló mehet!** mire ez tova vonul; egyébiránt a' fegyverőr a' jelszó' átvétele alatt mindig készen áll tüzelésre. Ha körlő közeledik, az őrséget **Fegyverre!** szólítja, a' jelnév átvétele után azt **Körlő elmehet!** nyilatkozattal tova bocsátván. Mind éjjel, mind nappal, ha felügyelő tiszt jön az őrtanyához, 's magát annak nyilatkoztatja; a' fegyverőr **Fegyverre!** szólítja az őrséget. A' felváltási órákban éjjel, **Váltás!** kiáltással szólítja fel az őrséget. — Nappal kiáltani nem szükség. A' jelszavak' és jelnevek átadása és átvétele, vagy is a' czirkálók és körlők' igazolása az őrsökön különös figyelmet érdemel. Béke idején, nyugalmas városban, szükség ugyan erre nem látszatik lenni; de mivel

forrongásba csak hamar jöhet a' legnyugalmasb város is, midőn aztán a' jó rend és csend fentartásárai ügyelés megkívánja bizonyosságban lenni az iránt, hogy csak azok járjanak el a' bátorság' fentartásában, kiket a' helyhatóság azzal megbízott: a' cél' elérésére szükségesek a' jelszavak és jelnevek. 'S így csak azon czirkálókat és körlöket tekinthetni érvényeseknek, mellyeknek vezetői tudják a' jelszavakat 's jelneveket.

A' czirkálat nagyobb vagy kisebb számu fegyveresből áll, vezetője többnyire altiszt, táborban szintugy mint várakban vagy városokban; célja a' közbátorság' fentartása, a' rendbontók' letartóztatása; vezetőjével, hogy magát igazolhassa, a' jelszó (ez mindig egy helység' tulajdon neve, p. o. Tokaj) közöltetik. Az őrségek és örök felügyelésére, valjon megtartják-e t. i. szorosan kötelességeiket, körlök küldetnek a' városban széjjel; számra ha nem erősebbek is a' czirkálóknál, de vezetőjük mindenkor főtiszt; megkülönböztetésül világított lámpával járnak. Ennek tudtára van a' jelszón kívül a' jelnév is (mindenkor egy, a' jelszóval ugyanazon kezdőbetűjü keresztnév, p. o. Tokaj, Tóbiás). A' jelneveket csak a' főtisztek tudják.

Midőn a' czirkáló valamelyik őrtanya-hoz közelít, reá kiált a' fegyverőr: **Ki v a g y?** a' czirkáló megáll, vezetője jelenkezik. A' már említett módon az őrtanyáról kiszólitott altiszt maga mellé vesz két őrvitézt, fegyveresen a' czirkáló felé mennek, attól hat lépésnyi távban megállnak, fegyvereket tüzelésre készen tartják, az altiszt előbbre lép és fenhargon kiált: **V e z e t ő e l ő b b r e!** mire ez — miután a' czirkálókkal hasonlólag tüzelésre készen tartatja a' puskát — előbbre lép, a' szuronyt egymás ellen szegezik. Az örs' altisztjének **J e l s z ó t!** felszólítására a' czirkálat' vezetője azt annak fülébe sugja. Ha a' jelszót helyesen kapja, **A' j e l s z ó i g a z!** fenhargoni nyilatkozására, mint már érintve volt, a' czirkáló tovább bocsáttatik, melly, ha nem mondaná az igazi jelszót, elfogattatik és lefegyverkeztetik.

A' körlő jelenkezésével, mint már érintett, az egész örsereg fegyverbe lép; ha ennek parancsnoka főtiszt, ez az örsereg közül négy embert magához vesz, sárkányt huzat velök, a' körlő' vezetőjét következőleg: **T i s z t e l ő b b r e!** magához szólítja, — mire ez, embereit szinte lövésre készen tartva előbbre lép, és az örség' parancsnokának a' jelnevet fülébe sugja. A' körlő' eligazulása után ez

vagy tovább megy, vagy utasítása következtében az örsön vizsgálódásokat is tehet; de valamig a' körlő az örsnél tartózkodik, az örségnek fegyverben kell maradni.

Ha pedig a' körlő olly örshez jutand, mellynek vezérlője altiszt: az eligazítás csak ugy menend végbe, mint már az őrzáratnál mondva volt: az altisztek veszik 's adják át egymásnak a' jelszót, a' főtiszt pedig hátrább áll.

Az örszolgálatban általában az érdeketek szoros figyelemre köteleztetnek; de a' gondosság megkettőztető a' rabok' őrzésénél. A' rabok' átvitelekor az örs' parancsnoka figyelmezteti az örséget kötelessége pontos teljesítésére, valamint a' rabokat is ne mulassza el, különösen a' közveszélyes rabokat, figyelmeztetni, miszerint minden háborgástól és elszökési szándéktól ovakodjanak, mert minden illyes merényleteket a' rögtöni büntetés nyomban követend; 's minden nemzetörnek utasítása van a' megszökni vagy lázadást támasztani merénykedőt azonnal lelőni. Az örsparancsnok, kivált éjjel, gyakran utána néz: ébren vannak-e az örök; megtekinti a' rabokat, számba veszi, nem hiányzanak-e?

A' czirkálók' kötelességeik' pontos teljesítése lényegesen elősegíti mind a' táborban,

mind az őrtelepben a' közbátorság és csend fenmaradását. A' czirkálatra rendelt nemzet-örök pontosan megjelennek ott, hol czirkálni parancsoltattak. Járata közben csendesen a' mellékes és kevésbé járatos utcákat is bebarangolja, minden gyanus személyt letartóztat sítb. Hol zajt és czivódást hall, oda siet, ott a' csendet helyreállítja, a' rendre nem igazíthatókat feltartóztatja, 's velök utasítása szerint bánik.

Ha czirkálás közben a' czirkálók egymással találkoznak, magok igazolására a' velök már közölt jelszót azon megjegyzéssel adják át, hogy azt a' korábban megszólítottat tartozik mondani.

A' czirkálónak tilos csapszékbe a' végből betérni, hogy ott iddögáljon; valamint az egyszer már letartóztatott csendzavarót akármi szín alatt szabadon bocsátani, biráskodás nem hivatása; kiket a' csintetlen kap, fogdossa össze 's adja át a' hatóságnak.

A' czirkálat' bevégezete után, hova utasítva van, a' vezető a' történteokről világos jelentést tenni tartozik.

5. Fejezet.

Vegyes tartalmu szabályok.

Közriadal történik tűz- vizveszélykor, nyilvános lázadás, vagy más csendzavarás alkalmával. Minden századnak ki van tűzve riatere, ott éjjel 's nappal minden pillanatban, mihelyt a' riadalt hallja, a' nemzetöröknek fegyveresen össze kell csoportosodni. Tűz- vagy vizvészkor csak azok maradhatnak el, kiknek laka' közelében van a' veszély. Mihelyt a' kapitány századát alakultnak tudja, tisztei közül azonnal egyet az őrnagyhoz küld, bejelenti, hogy százada a' kitűzött riatéren fegyverben áll, parancsára vár. Hogy pedig a' legnagyobb veszélykor is, az egymásba vágó parancsok zavart ne okozzanak, szükség, hogy a' térparancsnokság minden egyes riatalkalmára, meghatározott utasítást adjon minden századnak, mellyhez az magát, ha- csak felsőbb rendeletek nyilvánosan mást nem határoznak, szorosán tartani kötelessége. Illy írásba foglalt utasítással legyen a' század mindegyik fő- és altiszte ellátva, hogy mindenki tudhassa magát mihez tartani. A' közriadal-, dob vagy trombita jelét minden nemzetöröknek ismerni kell, midőn azt hallja,

legyen bár akárhol, siessen haza, fegyvert ragadjon 's a' riatérre törekedjék.

Azon tisztelgésekről, millyenekkel a' nemzeti örsereg akár örszolgalatban, akár hadias kiállásoknál, előjáróit fogadni köteles, meg-alapított szabályokat állítani nem lehet, mert azok, valamint korszerint változnak, úgy szinte ez vagy amaz alkalomkor, ez vagy amaz örtelepben vagy táborállásokban, lényegesen különböznek. Általában szabály az: hogy az örsökön, mikor tisztelgésül a' nemzetör fegyverre szólíttatik, minden késedelem nélkül mindenki fegyvert ragadjon, minden tolakodás nélkül rendbe álljon, és az örparancsnok vezényletére figyelmezzon. Az örparancsnok mindig az örség jobb szárnyán, négy lépésnyire az arcz előtt áll, a' vezérszavak' kiejtésekor félbalra az örség felé fordul, azután előbbi állásába visszahelyezi magát. Az örség előtt husz lépésnyi távra elhaladt előjáró elmentével, a' tisztelgésből visszakozik, mint említettett.

Hadias vagy akármelly díszletes kiállásoknál vagy fegyvergyakorlatoknál, akép történik a' tisztelgés, mint az az örsöknel említve volt, azon kivétellel, hogy midön az előjáró az arczvonalhoz ér, a' tisztelgő parancsnok elhagyja állását, 's az előjáró elébe

megy, karddal tiszteleg, jelentését megteszi, 's egyszersmind parancsát kikéri.

Ha az előjáró az arczvonalt végig nézeni, a' tisztelgő parancsnok mellette olykép megy, hogy az előjáró mindig az arczvonalt felé maradjon, ő pedig valamivel hátrább kifelé.

Ha a' zászlóalj, a' lovas osztály, vagy század parancsnoka lóháton fogadja, midőn az előjárót látja közelíteni, a' tisztelgés' megtétele után az előjáró elébe nyargal, 's ott tiszteleg maga is személyesen, az előjárót az arczvonaltalhoz kíséri, legyen bár ez lóháton vagy gyalog.

A' zászlószentelési díszletnek olly ünnepélylyel kell megtörténnie, hogy annak sajátzerüése, minden nemzetör keblében szentesített kegyeletet gerjeszzen, a' zászlónak tiszteletbeni tartására. Ez ereklye emlékeztesse őt elvállalt kötelességeinek teljesítésére. Az ünnepély' elrendezését külön intézkedések határozzandják, mellyeket a' helyhatóság, a' zászlót szenteltető zászlóalj vezérével, közvé teend.

A' zászló egyébiránt az örnagy lakásán van, annak a' kiállott hadakhozi elhozatala, mindig illő díszlettel történjék. Miutánjughyanis a' századok a' gyütéren összecsoportoztak,

egyik vagy másiktól egy szakasz, két dobossal, mindig egy főtiszt' vezérlete alatt, a' zászlóért elküldetik; a' zászlós már az őrnagy szállásán vár; oda érve a' szakasz, kihozatik a' zászló, azt a' szakasz tisztelegve és indulóval fogadja, a' zászlós az előirt helyre áll fel. Most a' szakasz, balra vagy jobbra kanyarodásával, a' zászlóaljhoz indul, a' dobosok az úton az előirt indulót verik. A' zászlós' közeledésével a' zászlóalj tiszteleg, a' dobosok indulót vernek, az őrnagy a' zászló elébe nyargal, tisztelegve fogadja, és az arcvonal előtt helyére kíséri, a' zászlóhozta szakasz helyére áll, 's szinte tiszteleg.

Midőn már a' zászló helyre állott, az őrnagy vállaztatja a' fegyvert, 's a' többi teendőihez fog.

A' gyakorlatnak vagy díszletnek végétével, hasonló ünnepélylyel vitetik a' zászló vissza az őrnagyhoz.

A fegyelmi vezérek maradványai

I. Helyen magaviselet alább a fegyelműk között
más gúnyos elnevezések, és a fegyelműk között
szolgálati név az

II. A helyi állományi vezérek, és a fegyelműk
között

TOLDALÉK.

KÖTELESSÉGI, SZOLGÁLATI ÉS FEGYELMI SZABÁLYOK.

I. A fegyelműk között a fegyelműk között

II. A fegyelműk között a fegyelműk között

III. A fegyelműk között a fegyelműk között

IV. Tisztában van a fegyelműk között

V. A fegyelműk között a fegyelműk között

VI. A fegyelműk között a fegyelműk között

VII. A fegyelműk között a fegyelműk között

VIII. A fegyelműk között a fegyelműk között

IX. A fegyelműk között a fegyelműk között

X. A fegyelműk között a fegyelműk között

I. A' fegyelleni vétségek mutató táblája.

- I. Illetlen magaviselet alsóbb 's felsőbb tisztek, más polgári előjárók, és az őrtársak irányában, szolgálat ideje alatt.
- II. A' helyből hírnélküli elúztatás, és a' megváltoztatott lakhelynek 's lakásnak be nem jelentése.
- III. A' parancsolatokróli megfélekedezés.
- IV. Szófogadatlanság 's engedetlenség.
- V. A' felebbvalók elleni ellenszegülés, szogálati dolgokban.
- VI. A' rendből és sorból ok- és engedelem nélkül kilépés szolgálatban.
- VII. A' rendből és sorból visszafelelés 's fegyverellökés.
- VIII. Tisztátlan vagy hiányos fegyverkezet.
- IX. A' fegyverzettel nem gondolás és annak szántszándékos elrontása, elzálogosítása, vagy eladása.
- X. Részezség a' szolgálatban.
- XI. A' fegyveres gyakorlatra, 's más őrségi szolgálatokra meg nem jelenés.
- XII. Az őrtanyáról elszaladgálás, 's ottani dombérozás.
- XIII. Az őrhelyen elalvás és az őrhely elhagyása.
- XIV. Az őrtanyákra hanyag felügyelés.

- XV. Az őrszolgálatban levők irányábani ellenszegülés.
- XVI. Az őrzött rabok szabadon eresztése, vagy azoknak elillanására segedelemnyújtás.
- XVII. Az őrzött álladalmi közvagyon megkárosítása.
- XVIII. Az előjárók 's őrtársak szolgálatbani, vagy szolgálatra vonatkozó rágalmazása.
- XIX. Fegyverviselet szolgálati időn kívül.
- XX. Önkénytes öszvesereglés, és fegyverbeni tanácskozás.
- XXI. A' szolgálatbéli hibák elhallgatása 's be nem jelentése.
- XXII. Személy és vagyon elleni vétség, a' megrendelt utazás alatt.
- XXIII. A' hadi vizsgálat elleni vétségek.
- XXIV. A' büntetést ki nem állása és a' fogságból kitorés.
- XXV. Fellázadás.
- XXVI. Rablás, lopás, csalás, hitszegés, gyujtogatás és gyilkosság.

I.

A' fenytési módok 's fokozatok mutató táblája.

- I. Megintés szép szóval, az illető tiszt által.
- II. Másodszeri megintés, jegyzőkönyvileg.
- III. Őrszolgálatra küldés, soron kívül.
- IV. Házi fogság, legfőlebb három napi.
- V. Közfogság, legfőlebb hat napi.

Bevezetés.

A' nemzetörség felállításának főczél-
 ja a' személynek és vagyonnak oltalma-
 zása, 's az ezekből kifolyó közbátorságnak
 's belső csendnek fentartása. E' fontos kö-
 telességek teljesítésével a' haza, saját hon-
 polgárait bízta meg, kik érezni is fogják,
 hogy a' bennök vetett közbizodalomnak, ön-
 érdeküknél fogva is, pontosan megfelelni tar-
 toznak.

A' polgári becsületesség érzetének to-
 vább fejlesztése, alkotmányos uton magától
 bekövetkezik, a' fegyszabályok csak arra
 valók, hogy a' nemzetörség jó híre, neve,
 azok ellen védessék, kik netalán kihágások,
 szolgálati hanyaglások, vagy elkövetett ne-
 ház bűnök által, a' derék testületet megsérte-
 nék, 's azzal egyszersmind a' közjónak is

ártanának. Érezve a' szükségét, melly a' fegyszabályok minél előbbi megjelenését sűrgetőleg parancsolja, addig is, míg az életből felmerülendő körülmények nyomán, a' jövő országgyűlés törvényt alkotand, a' következő fegyszabályok országszerte kihirdetése, az 1848. évi t. cz. 27. §. rendeletéhez képest, elhatároztatott.

**A' fegyhata'omról , 's a' fegyben eljárás
módról.**

1. §.

A' fő- és altisztek fegyhatalmi köre tovább nem terjedhet, mint hogy a' szolgálatban nekik alárendeltek — ha azok valami illetlen dolgot , vagy szolgálatbeli hibát elkövetnének, szép szóval külön megintik és szívökre kötik , hogy a' polgári becsületesség érzeténél fogva óvakodjanak olly hibáktól, melyek által a' század jó híre 's neve épen úgy, mint a' szolgálatbeli rend és pontosság könnyen veszélyeztetnék.

2. §.

Az illy szép szóvali megintés és szívhez szólás, első ízben a' fegyvi jegyzökönyvbe sem iratik be , csak a' másodszori felszólítás és megintés alkalmával jegyeztetik fel, hogy az illető fél már két ízben szépszerüleg megintve, 's a' netalán bekövetkezhető még keményebb fenytésekre előre figyelmeztetve volt.

3. §.

Ha a' szolgálatbeli vétség olly természetű, hogy az keményebb fegyszabályos megfenyítést érdemel, vagy pedig ha a' bepanaszlott fél két ízben siker nélkül volt megintve, az illy esetekben eljárás a' következőleg alakítandó becsület- 's illetőleg eskütszéki által gyakoroltatik.

4. §.

Mindenik század a' maga kebelében becsületi 's illetőleg eskütszéki tanácsot alakít.

5. §.

A' becsület- 's illetőleg eskütszéki tanács összes személyzete, az elnököt 's annak helyettesét is belé tudva, 21 számból áll, e' 21 számból álló tanács tüstint megalakítása után, öt tagból állandó eskütszéki birákat nevez ki, kiknek a' fegyellenies vétkek feletti tanácskozásokban mindenkor jelen kell lenni, de a' tények természete meghatározásánál sem felvilágosító, sem eldöntő szavazattal nem birnak.

6. §.

Arra, hogy becsület- 's illetőleg eskütszéki tanács tartassék 's az végezzen, az eskütszéki birákon felül 13 tagnak együtt kell ülni; ha 13 tagnál több tag gyülne ösz-

ve, 's a' tagok száma páros volna: sorshúzás által egyik tag kilép, hogy a' páratlan szám megtartassék.

7. §.

A' becsület- 's illetőleg eskütszék tagjainak megválasztása, általános titkos szavazat által akkép alakíttatik össze, hogy az elnök 's annak helyettese csak a' századbeli főtisztek sorából választhatók, a' tanács többi tagjai, minden különbségre való tekintet nélkül, az egész századból megválasztandók.

8. §.

A' tanács megválasztott tagjai tartoznak a' rájuk bízott hivatalt felvállalni, 's hivataluk megkezdése előtt következő esküt tenni le:

Én N. N. esküszöm az élő istenre, hogy a' becsület- 's illetőleg eskütszéktagi kötelességeimet, a' nemzetörségi kellőleg kihirdetett felsőbb közrendeletek 's megállapított fegyszabályok értelmében, mindenkor híven, minden részrehajlás nélkül, legjobb tudományom 's lélekismeretem szerint fogom teljesíteni.

Isten engemet úgy segítjen.

9. §.

Tartoznak a' tanács felesketett tagjai, leg-

alább egy évig, az illy felvállalt hivatalt teljesíteni, egy év lefolyta után új választás tartatik, mellyben a' tanács kilépett tagjai ujra megválaszthatók. Ha az újban megválasztott régi tanács tagok nem kívánnák a' reájok bízott hivatalt tovább is viselni, három év elteltéig attól megkíméltetnek, de három év eltelte után tartoznak ismét, ha megválasztatnak, a' tanácstagi hivatalt felvállalni.

10. §.

A' becsület- 's illetőleg eskütszéki tanács munkálkodásának első és egyik fő feladata, a' polgári becsületesség érzetének tovább fejlesztése a' században, 's annak minden czélszerű úton és módokon megszilárdítása. E' végett szolgálton kívül is, de főleg szolgálat ideje alatt, törekedendik a' századra hatni, hogy az polgári kötelességeit hiven és rendszeretettel párosulva teljesítse; kisebbszerű vitákban 's fegyáthágásokban igyekszik mint békebiró a' felek közt fellépni, 's a' netalán felingerlett kedélyeket tanácsgyűlési úton lecsilapítani. A' század jó hírének 's nevének szeplőtelen fentartása a' főczél, mellyre a' becsületszék tagjai egyenkint és öszvesen munkálkodni kötelesek; a' körülmények megítélése, mellyeket becsületi kérdésekben elősorolni ugy sem

lehetne, — a' becsületszéki tanács okos belátására bízzatik.

11. §.

A' becsületszék másik további feladata : az oda bejelentett súlyosb fegyelleni vétségek igazi volta 's természetük felett itélni, és elhatározni, vajjon a' vétségre és vétkesre a' keményebb fegyszabályi büntetések alkalmazhatók-e, vagy sem? Az első esetben, ha a' tanács egyhangulag vagy szótöbbséggel *i g e n t* mond, a' fenytésmódnak, 's minőségének elhatározását, a' saját kebeléből már előre kinevezett, és akkor ott jelen levő eskütszéki bírákra átruházza, kik a' fegyszabályok szerint ítéletet hoznak, 's annak kihirdetését és végrehajtását a' százados, vagy annak helyettese által eszközöltetik.

12. §.

Ha a' becsületszéki tanács *i g e n t* helyett *n e m e t* mond ki, minden további fegyies eljárás magától megszűnik.

13. §.

A' bepanaszlott vétkesnek szabadságában áll az öt tagból álló bírák közül kettőt visszavetni, 's ezen esetben a' három megmaradt bíró fog itélni. A' vádló 's illetőleg panaszló vagy bejelentő, a' visszavetési joggal nem élhet.

14. §.

Tartozik a' becsületi 's illetőleg eskütszéki tanács, az előtte megfordult fegyies esetekről, külön jegyzőkönyvet vinni, mellynek pontosságáért az elnök felelős, ki különben is a' jegyzőkönyvet magánál tartja, 's azt az őt felváltó új elnöknek kézbesíti.

15. §.

A' becsületi 's illetőleg eskütszéki tanács saját kebeléből választ jegyzőt, 's azt a' jegyzőkönyv vitelével megbízza.

16. §.

Fő- és altiszteknek szintűgy, mint az örvitézeknek, közkötelessége a' szolgálatbeli mindennemű hibákat 's fegyelleni kihágásokat azonnal, mihelyt azokról magoknak biztos tudomást szereztek, a' századosnak, vagy annak helyettesének bejelenteni; a' százados, vagy pedig annak helyettese, kötelezetnek a' bejelentett vétségi eseteket, legfőlebb egy hét alatt, 's a' sürgetőbbeket 24 óra alatt, a' becsület- 's illetőleg eskütszéki tanács elébe terjeszteni.

17. §.

Az olly fegyelleni szolgálatbeli vétségek esetében, mellyek nyilvános polgári bűnökre átfajultak, mellyeknek egy része a' fegy-

szabályokban különben is megérintve van, a' becsületi székeknek köteleségül tétetik, az illy polgári bűnök felett körülményes és indokolt jelentést, a' rendes polgári törvényhatóságához tüstént megküldeni.

Fegyszabályok.

I.

A' ki a' felsőbb 's alsóbb tisztek, vagy más polgári előjárók, vagy pedig öntársai irányában szolgálat ideje alatt, a' tartozó tiszteletet és kiméletet megtagadja, első ízben századosa által négy szemközt, megintetik második ízben — legfőlebb 24 órai — házi fogsággal fenyítettik meg, harmadszor — legfőlebb hat napra terjedő közfogsággal lakol.

II.

A' ki helyből, hírnélkül 3 napnál hosszabb időre elutazik, vagy megváltoztatott lakását be nem jelenti, az elmulasztott szolgálatot, soron kívül is kipótolni köteles.

III.

A' parancsolatokról megféledekező, ha feledékenysége miatt a' szolgálat tetemesen nem csorbult, első ízben szép szóval megintetik,

másodszor figyelmeztetik, hogy hanyagsága jegyzőkönyvbe iratván, máskor óvakodjék attól; újabb ismétlés esetében, a' mennyire a' nem teljesített parancsnak teljesítése soron kívül tehető, az elmulasztott szolgálatot kétszeresen fogja teljesíteni; ha pedig a' vett parancs többé nem teljesíthető, legfőlebb 24 órai házi fogsággal lakol.

IV.

A' hivatalos parancsok iránt engedetlen szófogadatlanságért, első esetben két, 's második ízben négy, harmadszor hatnapi közfogsággal lakol.

V.

A' ki a' felebbvalók parancsainak szolgálati dolgokban ellenszegül, hatnapi közfogsággal lakol.

VI.

A' rendből és sorból, szolgálatban ok és engedelem nélkül, kilépő, a' százados vagy más főtiszt által elébb a' kötelesség teljesítésére felszólíttatik, ismétlés esetében — legfőlebb két napi — fogsággal büntetetik.

VII.

A' rendből vagy sorból visszaszólamló, vagy a' fegyvert magától ellökő két 's legfőlebb hatnapi közfogsággal megfenyítettik.

VIII.

A' ki a' szolgálatra tisztátalan vagy pe-

dig hiányos fegyverrel jelenik meg, annak fegyvere saját költségén fog megtisztíttatni, mire ha a' költséget önkénytesen le nem fizetné, az a' polgári hatóság által rajta megvéttetik. Hogy ha illy hanyagság által a' szolgálat is tetemesebben szenvedne, az elhanyagoló — legfőlebb két napi — közfogsággal lakol.

IX.

Ha a' fegyver, löpor, 's töltések, gondatlanság 's elhanyagolás miatt, haszonvehetlenek lesznek, az elhanyagoló tartozik minden kárt, az állománynak megtéríteni. A' ki pedig szántsándékkal elrontja azokat, mint az is, ki azokat elzálogítja, vagy el is adja, az okozott kár megtérítése mellett, a' körülmények szerint — kettőtől legfőlebb hat napig terjedhető — közfogsággal fenýttetik meg.

X.

A' ki a' szolgálatban megrészezszik, először megintetik, másodsor soron kívüli szolgálatra kényszerítetik; hogy ha a' részzezség miatt a' fegyverben 's más állományi javakban kár is történnék, annak megtérítése mellett, a' körülmények szerint két, 's legfőlebb hatnapi fogsággal büntettetik a' vétkes.

XI.

A' fegyveres gyakorlatokra 's más örségi szolgálatokra meg nem jelenő, a' körülményekhez képest, háromszoros szolgálatot tartozik tenni.

XII.

A' ki az őrtanyáról engedelem nélkül elszaladgál, mint azok is, kik ott dombéroznak, a' körülményekhez képest, egyszeres vagy háromszoros, soronkivüli szolgálatra szorítatnak.

XIII.

A' ki az őrhelyen elalszik, az a' körülmény szerint legfőlebb háromszoros soronkivüli szolgálatra kényszerítettetik, a' ki pedig őrhelyét bejelentés és felváltás nélkül elhagyja, hat napi közfogsággal lakol.

XIV.

Kötelesek a' fő- és altisztek az őrtanyákat gyakran meglátogatni, ott minden visszaélést 's lármát korán megakadályozni. A' tisztségeikben hanyagok egy, 's legfőlebb három napig terjedő házi fogsággal lakolnak.

XV.

Azon nemzetör, ki az őrszolgálatban levőknek, — legyenek bár azok akár nemzetörök,

akár rendes katonák — ellenszegül; a' ki azokat sértegeti, vagy szolgálaljak teljesítésében akadályoztatja, két, 's a' körülmény szerint legfölebb hat napig terjedő közfogsággal büntettetik.

XVI.

A' melly ör az átvett, vagy őrizete alatt álló rabokat szabadon ereszti, vagy azoknak elillanására segedelmet nyújt, nemcsak az illy tetteből bekövetkezhető kárpótlásra kényszerítetek, hanem az elszökött rab nehéz vétségéhez képest, a' hatósági törvényszék elibe is állittatik. Ha az eleresztett rab vétsége rendes büntető kereset alá nem vonható, akkor a' hibázó ör két, 's legfelebb négy napi közfogsággal büntettetik.

XVII.

A' melly ör gondatlanságból vagy szántszándékkal az őrizete alá bizott állományi közvagyonban kárt tesz, vagy azt mások által megkárosítani engedi: a' kár megtérítése mellett, vétke súlyához képest, hatósági törvényszék elibe állittatik. Kisebbszerű esetekben a' körülmény szerint két, 's legfölebb négy napi közfogsággal lakol.

XVIII.

A' ki előjáróit 's nemzetőrségi társait

szolgálatban, vagy szolgálatra vonatkozólag rágalmazza, első ízben legfőlebb két napi, második ízben legfőlebb hat napi közfogsággal fenyítettetik meg, fenmaradván a' sértett félnek köztörvény útján, is ezen felül magának elégtételt eszközölni.

XIX.

A' fegyverviselés, kivéve a' díszöltözeti tiszteletgés eseteit, mellyekben a' kardviselés meg van engedve, szolgálaton kívül tiltatik: a' tilalmat áthágó elébb figyelmeztetik a' törvény tiszteletbeni tartására; ha ez nem használna, fél napi fogság leendő a' büntetés, melly ismétlési esetben, két napi közfogságra terjed. Hogy ha a' fegyverviselési visszaélés olly természetű volna, hogy az által a' hon más lakosai 's polgárai elféltetnek, vagy magán személyek az által erőszakoltatnak is, az illy közcsend-megháborítás, egyenesen és rögtön, a' legközelebbi polgárhatósági törvényszéknek, további intézkedés és orvoslás végett bejelentetik.

XX.

Tiltatik az önkényes összesereglés 's fegyveresen tanácskozás is. Hogy ha az illy gyűlés a' felszólításra el nem oszolnék, az esetet rögtön, a' legközelebbi polgári hatóságnak kell bejelenteni.

XXI.

A' melly főtiszt, vagy altiszt, a' szolgálattelbeli hibákat, visszaéléseket elhalasztja, azokat az előjárósághoz mindjárt be nem jelenti: előbb kötelessége pontosabb teljesítésére felszólíttatik, 's ha ez nem használna, két 's legfőlebb hat napra terjedő házi fogsággal lakol.

XXII.

A' lakásuk helyéről az 1848 : 22. törvényczikk 22. §. értelmében kimozdított nemzetörök, útközben illedelmesen tartozván magokat viselni, a' ki illy alkalommal polgártársainak akár személye, akár vagyona ellen vétséget követ el, az az illető hatóságnak tüstént átadatik.

XXIII.

A' hadi vizsgálat elleni vétségek (Illustratio Musterung), millyenek az oknélküli elmaradás, a' hivatalos jelentések 's kimutatások gondatlan szerkeztése, az időközben történt visszaélések elhallgatása, vagy szép szín alatti elpalástolása, a' körülmények szerint, a' netaláni kárpótláson felül két, 's legfőlebb hat napig terjedő közfogsággal büntetnek.

XXIV.

A' ki a' reá mért büntetést kiállani vonako-

dik, vagy pedig a' fogházból erővel kitör, arról az illető polgári hatóságnak, orvoslás és további fenytés végett, indokolt körülményes tudósítás teendő.

XXV.

Ha valamelly században lázadási szellem mutatkozik, arról a' helybeli parancsnok tüstint tudósítandó, hogy az az illy esetet, a' legközelebbi polgári tisztviselőnek, rögtön bejelentse.

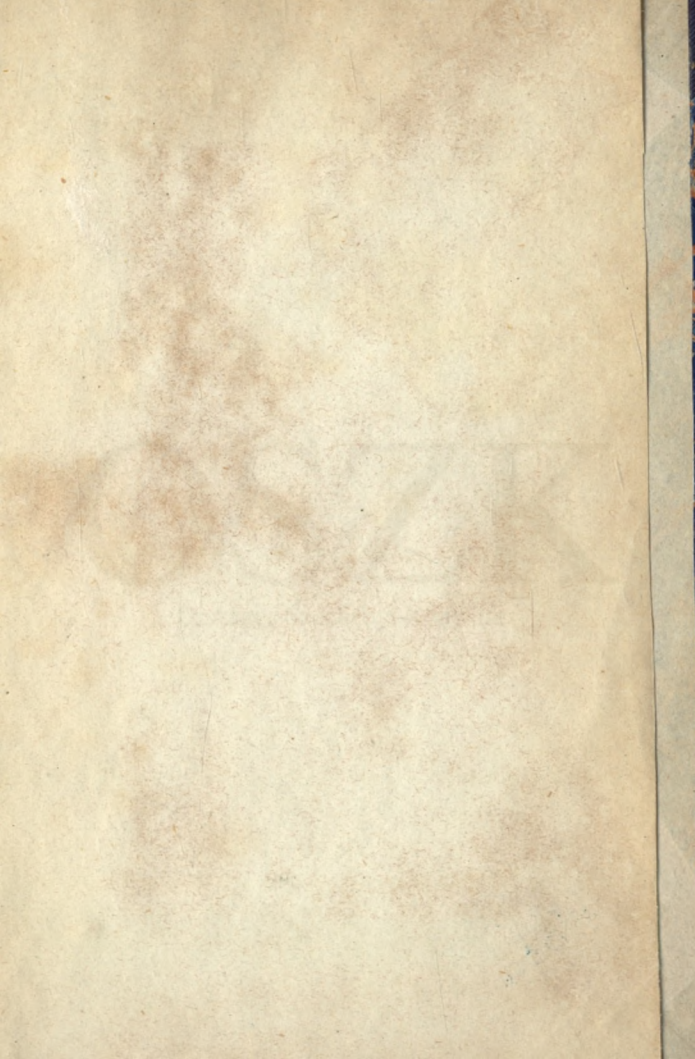
XXVI.

Olly egyének, kik rablás, lopás, csalás, hitszegés, gyujtogatás, vagy gyilkosság véteket, mint nemzeti örök követik el, az örse-segből, az ellenek indítandó bünper befejezéséig, ideiglenesen az illető törvényhatóság, vagy helybeli előjáróság által azonnal kitörtetnek, és tőlök a' fegyver elvétetik.

XXVII.

A' közbátorság fentartására, vagy a' haza védelmezése tekintetéből, állományi költségen kiindítandó nemzetörség, a' későbben kidolgozandó hadi törvények alatt fog állani.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing as a separate paragraph.

Third block of faint, illegible text, continuing the document's content.

Fourth block of faint, illegible text, located in the lower portion of the page.

